

J.: Varbūt sāksim ar hidroponiku? Pastāstiet, kāds tai sakars ar *Autarkia*!

A.: Viss ir ļoti vienkārši. Sākumā *Autarkia* bija tāds kā kodēts nosaukums projektam, kura mērķis bija izaudzēt “mākslinieku augu”. Tas būtu ģenētiski modificēts, bioluminiscentis, spīdošs augs vai, vēl labāk, uz tā lapām un kātiem būtu nolasāmi teksti un zīmējumi. Projekta virzību pārraudzīja mākslinieku nodarbinātības programma *Visionierius*, ko radījis Viļņas Patafizikas institūts.

J.: Kas ir patafizika?

A.: Jā, atvainojiet, daudz dīvainu vārdu... Saskaņā ar Alfrēda Žarī¹ definīciju patafizika ir iedomātu risinājumu zinātne, kas simboliski piešķir lietu pastāvēšanas iespējamībai īpašības, kuras nosaka šo lietu šķietamība. Nepārpūlieties, cenšoties saprast definīcijas otro daļu, jo patafizika neļaujas vienkāršotai definēšanai. Tā ir filozofijas nozare jeb disciplīna, kas pēta iztēlotus fenomenus, kuri pastāv pasaulē viņpus metafizikas.

Vislabāk man patīk, kā patafiziku apraksta Žaks Pereks². “Fizika apgalvo: “Jums ir brālis, un viņam garšo siers,” – savukārt metafizika atbild: “Varbūt jums ir brālis, un varbūt viņam garšo siers.” Taču patafizika saka: “Brāļa jums nav, bet viņam garšo siers.”” Uztvērāt? Iztēlotu risinājumu zinātne, pasniegta pareizā veidā, piedāvā zinātnisku pieeju radošumam. Vai nav kolosāli? Viļņas Patafizikas institūtā ir mākslinieku nodarbinātības programma, kuras ietvaros notiek “mākslinieciskas misijas” augsto tehnoloģiju uzņēmumos. Māksliniekam tiek dota piekļuve tehnoloģijām, lai viņš varētu mēģināt radīt ko “jaunu”, bet nav tā, ka obligāti būtu jāsasniedz kāds rezultāts.

J.: Kā tas viss sākās?

A.: *Autarkia* aizsākās kā sadarbība starp biotehnoloģiju uzņēmumu *NOMADS*, ģenētisko inženieri Šarūnu Paškeviču un filozofu Vaidu Geceviču, kurš bija atbildīgs par hidroponiskas

¹ Alfrēds Žarī (1873–1907) – franču rakstnieks, simbolists, vislabāk pazīstams ar lugu *Ubu Roi* (1896).

² Žoržs Pereks (1936–1982) – franču rakstnieks, režisors, dokumentālists un esejists, *Oulipo* grupas loceklis.

sistēmas izveidi. Šai sistēmai bija jādod mājvieta augiem un jānodrošina, lai tie turpina ziedēt. Patiesībā tieši viņš izdomāja nosaukumu *Autarkia*, kas nozīmē patstāvību, pašpietiekamību. Es nekādi nevarēju atrast vietu, kur projektu prezentēt, un tieši tolaik bankrotēja kāda ēdnīca. Tā atradās rajonā, kurā savulaik tika attīstīta padomju kosmosa izpētes programma. Nespēju pretoties domai par šīs vietas pārņemšanu. No tā brīža *Autarkia* pārtapa par mākslinieku dienas aprūpes centru – tā vairs nebija vieta, kur mājo ģenētiski modificēti augi, cirkulē ūdens un minerālvielas. Tas sāka izvērsties par sociālekonomisku eksperimentu, no kura iegūst vietējā mākslas dzīve.

J.: Kas nav *Autarkia*?

A.: *Autarkia* nav kolektīvs, biedrība vai klubs; mums nav vienas vienojošas idejas. Kā reiz sacījis Gručo Markss – “Es nevēlos piederēt ne pie viena kluba, kurš uzņem tādus kā es.” Mēs neveidojam utopisku kopienu, drīzāk nodarbojamies ar praktiskiem jautājumiem, ikdienas praksi, rutīnu un disciplīnu restorānā, kas darbojas *Autarkia*. Tajā nodarbināti vairāk nekā desmit mākslinieki, rakstnieki, dizaineri, mūziķi, dīvaiņi utt.

Tā ir ekonomika; cilvēki rada savas darbavietas kultūru, vidi. Mēs sakām: iepauzē ar savām radošajām mokām, pavadi laiku saprotošā vidē, dod ieguldījumu kopīgā mērķa sasniegšanā! Viena no *Autarkia* definīcijām skan tā: tas ir mākslinieku dienas aprūpes centrs (vai neoficiālākā kontekstā – mākslinieku centrs), bet reizē arī rehabilitācijas programma; varbūt tā kļūs par vietu, kur pavadīt pensiju. Ikviens pie mums atnāk ar savu mērķi – daži meklē vietu, kas stabilizētu dzīvi, citi vēlas realizēt savas idejas un vēl citi – sākt ko jaunu. *Autarkia* ir ilgtermiņa projekts, un pašpietiekamība ir ierakstīta tā DNS. *Autarkia* jābūt tik spēcīgai kā kaktusiem, lai izdzīvotu vai bezdarbīgi pārciestu visus sausuma periodus.

J.: Vai varat pastāstīt ko vairāk par “Viesi”?

A.: “Viesis” ir Rīgā iestudēts kabare, variācija par tēmu *Autarkia*. “Viesa” mērķis ir būt par tādu kā diplomātisko misiju, kas stiprina jau tā dzīvo saikni starp Viļņu un Rīgu. Mākslas darbi šajā gadījumā ir fons īstajai drāmai. Mēs esam šeit, lai dalītos pieredzē un parakstītu līgumu ar Ginta Gabrāna jaunuzņēmumu, kas rada paplašinātās realitātes risinājumus. Šis kabare ir sociālekonomiska komēdija/topoša parodija par māksliniekiem, kas cenšas pielāgoties un

izdzīvot nemitīgi mainīgā vidē, izmantojot klišejas par attiecībām starp mākslu, zinātni un biznesu.